

Evropská
komise

Rozvoj sociálních podniků a sociální ekonomiky

Shrnutí
a doporučení

Výzva
expertní skupiny Komise
pro sociální podnikání

(GECES) ŘÍJEN 2016

Pro více informací o expertní skupině GECES prosím kontaktujte: Evropská komise
Generální ředitelství pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky, oddělení F.2:
GROW-SOCIAL-ENTERPRISE@EC.EUROPA.EU
Internetová stránka expertní skupiny GECES: [http://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy/
enterprises/expert-groups_cs](http://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy/enterprises/expert-groups_cs)

Europe Direct je služba, která vám pomůže odpovědět na otázky
týkající se Evropské unie.

Bezplatná telefonní linka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informace jsou poskytovány zdarma, stejně jako většina
telefonních hovorů (někteří operátoři, telefonní automaty nebo
hotely však mohou telefonické spojení zpoplatnit).

PŘÁVNÍ UPOZORNĚNÍ

Tento dokument byl připraven pro Evropskou komisi. Dokument však obsahuje výlučně názory autorů a Evropská komise nemůže nést odpovědnost za jakékoli použití informací v něm obsažených.

Evropská komise ani osoby jednající jejím jménem nenesou odpovědnost za možné použití informací uvedených v tomto dokumentu. Tato zpráva nezakládá odpovědnost finančních institucí v ní uvedených.

© Evropská unie, 2016

Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje Vytištěno v Belgii, 2016

Отпечатано в Белгия, 2016 г.

Sociální ekonomika a sociální podniky představují zcela nový způsob podnikání, a mohly by tudíž zásadně změnit sociálně-ekonomické prostředí. Nové trendy v posledních letech svědčí o rozvoji

ekonomiky sdílení a oběhového hospodářství, který s sebou přinesl příležitosti k rozšíření sociálních podniků v Evropě. Sociální ekonomika a sociální podniky hrají stále významnější úlohu, což je z velké části způsobeno jejich schopností řešit některé z velkých problémů, kterým Evropa v současnosti čelí, zejména potřebu podporovat udržitelný hospodářský růst podporující sociální začlenění a vytvářet pracovní místa. Zároveň se zabývají konkrétnějšími cíli, jako jsou řešení uprchlické krize, zhoršování stavu životního prostředí nebo potřeba podporovat větší rovnost žen a mužů.

Tato zpráva expertní skupiny Komise pro sociální podnikání (GECES) představuje **výzvu** pro Evropskou komisi, členské státy a organizace sociálních podniků.

Vyslovuje se pro **evropský akční plán pro sociální ekonomiku a sociální podniky**, který by dal nový podnět k podporování **příznivého prostředí**, jako je demokratická správa věcí veřejných, sociální dopad, inovace, opětovné investování zisků nebo ústřední pozice člověka v sociální ekonomice. V takovém prostředí budou moci sociální podniky a sociální ekonomika ještě účinněji **řešit problémy** zdůrazněné výše a přispět k vytvoření sociálně spravedlivější společnosti v Evropě.

V souladu s mandátem uděleným expertní skupině GECES jsou doporučení převážně zaměřena na sociální podniky. V mnoha případech jsou však doporučení důležitá pro organizace sociální ekonomiky obecně.

Ve zprávě je pro tvůrce politik navržena **řada klíčových doporučení** zaměřených na podporu rozvoje **sociálních podniků a sociální ekonomiky** jakožto hnací síly účinného hospodářského růstu podporujícího začlenění. Zpráva je rozdělena podle **čtyř klíčových tematických oblastí**.

V první z těchto oblastí se zkoumají způsoby, **jak účinně zlepšit viditelnost a uznání sociálních podniků** a podpořit lepší chápání toho, co sociální podniky znamenají. V této souvislosti jsou předložena tři doporučení. V rámci prvního doporučení jsou Evropská komise, členské státy a organizace sociálních podniků vyzvány k tomu, aby shromáždily lepší důkazy o přidané hodnotě sociálních podniků a lépe o ní informovaly, přičemž doporučená opatření zahrnují

sběr dat, spoluvytváření celounijní komunikační strategie, sdílení know-how a nástrojů pro řízení sociálních dopadů a budování lepších kapacit k podávání zpráv o společenské hodnotě, již sociální podniky přinášejí. Zadruhé, má-li být rozvíjeno průbojnější a koordinovanější společenství

sociálních podniků, doporučuje tato zpráva vytváření rozmanitých a inkluzivních reprezentativních sítí, které by umožnily využívání synergií a zároveň podpořily vzájemné učení. Tyto sítě by mohly zastupovat sociální podniky na úrovni EU a podporovat kulturu spoluprvytváření, pokud jde o politiku zaměřenou na sociální ekonomiku a sociální podniky. A konečně, chce-li Komise společně s členskými státy a jejich místními a regionálními orgány podpořit silnější postavení sociálních podniků ve veřejné politice a činnostech na všech úrovních, měly by sociální ekonomiku a sociální podniky začlenit do všech příslušných politik, programů a postupů. Opatření směřující k tomuto cíli zahrnují začlenění sociálních podniků jakožto způsobilých subjektů do všech příslušných evropských programů financování, podporu zapojení sociální ekonomiky a sociálních podniků do příslušných evropských programů mobility a podporu vzájemného učení a budování kapacit mezi regionálními a místními orgány s cílem vyvinout integrované podpůrné strategie.

Ve druhé tematické oblasti se tato zpráva zabývá **rozvojem takového evropského hospodářského prostředí, ve kterém by sociální ekonomika a sociální podniky měly přístup k financování**. Doporučení v této oblasti se týkají potřeb budování kapacit, financování a infrastruktury sociálních podniků. Konkrétně se doporučuje, aby byly navýšeny prostředky na programy odborného vzdělávání, inkubátory a zprostředkovatele, kteří poskytují individuální podporu při budování kapacit, čímž sociálním podnikům pomáhají rozvíjet řídicí schopnosti a dosáhnout finanční udržitelnosti. Mezi konkrétní opatření pro uvolnění většího objemu finančních prostředků vhodnějších pro sociální podniky patří zvyšování povědomí širší investiční komunity o tom, jak sociální podniky financovat, budování kapacit v rámci komunity investorů se zájmem o „impaktové investování“, posílení vhodnosti sociálních investic, snížení regulačních překážek a zmapování stávajících daňových pobídek spojených s investováním do sociálních podniků za účelem šíření osvědčených postupů. Veřejné finanční prostředky by i nadále měly být směřovány k sociálním podnikům a také by měly být využity k mobilizaci soukromého kapitálu, a to prostřednictvím investic do financování sociálních podniků a zmírněním jeho rizik a zavedením odpovídajících správních struktur.

Za účelem usnadnění vývoje ekosystému, v němž by sociální podniky mohly prosperovat, bylo navrženo několik klíčových doporučení týkajících se **právního prostředí a zajištění právních a regulačních rámců s cílem podpořit vytváření a rozvoj sociální ekonomiky a sociálních podniků**. V této souvislosti se doporučuje, aby

Komise navrhla právně nevynutitelné opatření, kterým by členskými státům pomohla navrhnout vhodný rámec pro podporu sociální ekonomiky a sociálních podniků. Dále by se mělo stimulovat přeshraniční působení vzájemných společností a družstev, aby mohly plně využít potenciál vnitřního trhu a rozšířit svou činnost. Veřejnoprávní odběratelé by také měli co nejlépe využít nová pravidla pro zadávání veřejných zakázek a zohledňovat ve svých zadávacích řízeních sociální aspekty. Poslední doporučení ke zlepšení právního prostředí v této zprávě zahrnuje výzvu pro tvůrce politik, aby

zlepšili informovanost o pravidlech státní podpory a jejich dopadu na sociální podniky poskytující služby obecného hospodářského zájmu.

Poslední část zprávy pojednává o opatřeních, která by **sociální ekonomice a sociálním podnikům pomohla využít jejich potenciál coby hlavní hnací síly spravedlivého hospodářského růstu podporujícího sociální začlenění.**

Cílem je zlepšit podporu sociálních podniků ze strany EU v kontextu mezinárodního rozvoje, a tak dosáhnout cílů udržitelného rozvoje pro období po roce 2015. Vzhledem k těmto cílům by Komise / Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) měla prostřednictvím příštího cyklu svých mezinárodních rozvojových programů přispět ke značnému zvýšení množství zpravodajských informací o sociální ekonomice a sociálních podnicích získaných z otevřených zdrojů. Komise by navíc měla převzít vedoucí úlohu při podněcování celosvětové spolupráce při podpoře sociálních podniků tím, že bude působit jako organizátor trhu a podpoří výměnu znalostí. S ohledem na zjištěné překrývání a mezery ve financování by navíc Evropská unie a ESVČ měly do všech svých stávajících i budoucích politik a iniciativ zaměřených na podporu sociálního a hospodářského rozvoje začlenit individuální podporu, a tak pro sociální podniky vybudovat příznivé ekosystémy.

Tato doporučení jsou určena **Evropské komisi, členským státům EU (včetně jejich místních a regionálních orgánů) a třetím zemím, jakož i společenství sociálních podniků**

Poskytují jasné pokyny ohledně toho, jak zlepšit viditelnost sociálních podniků a zajistit jim přístup k finančním prostředkům, jež potřebují k tomu, aby prosperovaly, a zároveň vytvořit příznivé prostředí, v němž by se sociální ekonomika a sociální podniky mohly rozvíjet, a vycházejí při tom z osvědčených postupů EU a zkušeností zástupců členských států a sociálních podnikatelů. Pomocí tohoto komplexního přístupu zpráva usiluje o vytvoření podmínek nezbytných pro to, aby sociální ekonomika a sociální podniky mohly plně využít svůj potenciál coby hlavní hnací síly hospodářského růstu podporujícího začlenění a sociálního rozvoje v Evropě i na celém světě se skutečnými dopady.

DOPORUČENÍ

Obecná zpráva expertní skupiny GECEs obsahuje 13 doporučení konkrétních opatření k řešení problémů, které v současné době zabraňují sociálním podnikům využívat jejich plný potenciál. Tato doporučení jsou uvedena níže..

Cesta k lepší viditelnosti, uznání a identitě

Doporučení č. 1: Evropská komise, členské státy a organizace sociálních podniků by měly shromáždit pádnější důkazy přidané hodnoty sociálních podniků a lépe o ní informovat. Opatření by měla zahrnovat:

- systematické shromažďování dat a upřednostnění výzkumu hospodářského a sociálního významu, včetně potenciálu v oblasti zaměstnanosti, a dynamiky sociálních podniků (členské státy, Komise),
- spoluvytváření celounijní komunikační strategie (Komise společně s členskými státy a organizacemi sociálních podniků),
- sdílení know-how a nástrojů týkajících se přidané sociální hodnoty, včetně nástrojů pro řízení sociálních dopadů (Komise, členské státy, organizace sociálních podniků),
- budování lepších kapacit pro informování o vytvořené přidané hodnotě (organizace sociálních podniků).

Doporučení č. 2 : Evropská komise, členské státy, regionální a místní orgány a organizace sociálních podniků by měly podporovat rozvoj průbojnějšího a koordinovanějšího společenství sociálních podniků. Opatření by měla zahrnovat:

- vytváření legitimních, rozmanitých a inkluzivních reprezentativních sítí, které umožňují synergie, vzájemné učení a koordinaci (organizace sociálních podniků),
- podporu zastoupení společenství sociálních podniků na úrovni EU (Komise společně s organizacemi sociálních podniků a členskými státy),
- podporu kultury spoluvytváření politik se sociálními podniky a organizacemi, které je zastupují (členské státy).

Doporučení č. 3 : Evropská komise a členské státy, jakož i jejich místní a regionální orgány by do příslušných politik, programů a postupů měly začlenit aspekt sociálních podniků. Měly by sociální podniky co nejvíce zapojovat do vytváření nových politik a opatření a konzultovat je s nimi. Organizace sociálních podniků by tyto příležitosti měly aktivně podporovat a využívat. Opatření by měla zahrnovat:

- zapojení sociálních podniků jakožto způsobilých subjektů do všech příslušných evropských programů financování a zahrnutí aspektu sociálních podniků do realizace a sledování celounijních politických iniciativ (Evropská komise),
- podporu účasti sociálních podniků na příslušných evropských programech mobility (Evropská komise),
- podporu vzájemného učení a budování kapacit mezi regionálními/místními orgány s cílem vyvinout integrované strategie zaměřené na podporu sociálních podniků (Evropská komise a členské státy),
- uplatňování sociálních kritérií na zadávání veřejných zakázek (Evropská komise),
- zahrnutí témat souvisejících se sociálními podniky do vzdělávacích programů na úrovni základního až vysokoškolského vzdělávání a podporu pracovních příležitostí v sociálních podnicích prostřednictvím veřejných služeb zaměstnanosti a poradenství pro volbu povolání (členské státy a místní a regionální orgány),
- podporu vzájemného sdílení znalostí a obchodních vztahů mezi tradičními a sociálními podniky (Evropská komise, členské státy, sociální podniky).

Lepší přístup k financování

Doporučení č. 4: Evropská komise a členské státy by měly navýšit prostředky na programy odborného vzdělávání, inkubátory a zprostředkovatele, kteří sociálním podnikům poskytují individuální podporu při budování kapacit a kteří by měli rozvíjet jejich řídicí schopnosti a podpořit jejich finanční udržitelnost. Opatření by měla zahrnovat:

- posílení celoevropské podpory sítí/platforem, jež spojují jednotlivce (včetně poradců a odborníků, kteří své služby poskytují dobrovolně) se sociálními podniky, které potřebují vybudovat kapacity, a systémů odměn pro sociální podniky (Komise),
- zavedení celoevropského programu financování investic a budování kapacit s cílem pomoci sociálním podnikům dosáhnout připravenosti k investicím prostřednictvím financování podpory při budování kapacit od vybraných poskytovatelů služeb (Komise),
- financování inkubátorů/akceleratorů specializovaných na sociální podniky a zprostředkovatelů, kteří sociálním podnikům nabízejí odborné vzdělávání a budování kapacit (členské státy),
- využití evropských strukturálních a investičních fondů pro financování činností souvisejících s budováním kapacit na úrovni členských států (členské státy).

Doporučení č. 5: Evropská komise, členské státy a organizace z investiční komunity financující sociální podniky by měly provést konkrétní opatření k uvolnění a přilákání většího množství finančních prostředků, jež jsou pro sociální podniky vhodnější. Opatření by měla zahrnovat:

- podporu, odborné vzdělávání, poradenství a zvyšování povědomí širší investiční komunity (soukromé a veřejné) o tom, jak sociální podniky financovat (organizace z investiční komunity financující sociální podniky shromáždí osvědčené postupy a Komise je rozšíří),
- budování kapacit v rámci komunity investorů se zájmem o „impaktové investování“, která sociálním podnikům rozumí a aktivně je financuje, aby finanční zprostředkovatelé vycházející ze sociální ekonomiky mohli uspokojit potřeby sociálních podniků,
- zlepšení kritérií vhodnosti investic do sociálních podniků, a tudíž zvýšení toku finančních prostředků k sociálním podnikům (Komise a členské státy),
- odstranění nebo snížení regulačních překážek, jimž čelí soukromí investoři sociálních podniků a sociální podniky samy (Komise),
- zmapování stávajících rozmanitých daňových pobídek spojených s financováním sociálních podniků s cílem šířit osvědčené postupy (Komise a členské státy).

Doporučení č. 6 : Evropská komise a členské státy by veřejné finanční prostředky nadále měly směřovat k sociálním podnikům a měly by tyto prostředky využít k mobilizaci soukromého kapitálu, a to prostřednictvím investic do financování sociálních podniků a zmírněním jeho rizik a zavedením odpovídajících správních struktur. Opatření by měla zahrnovat:

- umožnění toho, aby veřejné finanční nástroje (jako např. program Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI), Evropský fond pro strategické investice (EFSI), InnovFin v rámci programu Horizont 2020, Program pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků (COSME) a jiné nástroje, jejichž vývoj právě probíhá) mohly zvýšit objem finančních prostředků a kvalitu financování sociálních podniků (Komise) a investovat do sociálních podniků a specializovaných zprostředkovatelů (členské státy),
- nastavení evropských strukturálních a investičních fondů tak, aby se zlepšilo poskytování služeb a investice do vysoce kvalitní sociální infrastruktury. Evropské strukturální a investiční fondy by měly mít transformační úlohu a měly by rozpočty členských států doplňovat, ne nahrazovat (Komise a členské státy),
- doporučení členským státům, aby podporovaly sociální investice konkrétně prostřednictvím koordinovaného, celostně pojatého veřejného financování v oblastech sociálních, zdravotních a vzdělávacích služeb,
- rozvoj doplňkovosti veřejného a soukromého financování sociálních podniků prostřednictvím použití hybridních nástrojů (Komise a členské státy),
- zastoupení klíčových zúčastněných subjektů z ekosystému sociálních podniků ve správě programů financovaných z veřejných zdrojů, např. evropským fondem pro strategické investice, a začlenění používání měření dopadu (Komise).

Lepší právní prostředí

Doporučení č. 7: Komise by měla navrhnout právně nevynutitelné opatření, které by členskými státy mohlo pomoci navrhnout vhodný rámec na podporu úspěšného rozvoje a šíření sociálních podniků. Opatření by měla zahrnovat:

- přípravu právního doporučení ve smyslu Smluv, které by stanovilo minimální zásady, a povzbudilo a podpořilo tak členské státy při zavádění zvláštního vnitrostátního rámce pro rozvoj sociálních podniků (Komise),
- sledování politik týkajících se sociálních podniků v rámci analýzy evropského semestru prováděné Komisí za účelem kontroly provádění výše uvedeného právního doporučení (Komise).

Doporučení č. 8 : Komise a členské státy by měly stimulovat přeshraniční působení vzájemných společností a družstev, aby mohly plně využít potenciál vnitřního trhu a rozšířit svou činnost. Opatření by měla zahrnovat:

- finanční podporu přeshraničního působení prostřednictvím programů, jako je iniciativa Společenství týkající se příhraničních oblastí (Interreg) (Komise),
- shromažďování osvědčených postupů týkajících se pobídek stimulujících jejich růst na vnitřním trhu a rozsáhlé šíření těchto postupů (Komise a členské státy).

Doporučení č. 9: Veřejnoprávní odběratelé by měli co nejlépe využít nová pravidla pro zadávání veřejných zakázek a začlenit do svých zadávacích řízení sociální aspekty včetně vyhrazených veřejných zakázek, jejichž cílem je sociální a profesní začlenění osob s postižením nebo osob znevýhodněných (článek 20), a zdravotních, sociálních a kulturních služeb (článek 77). Opatření by měla zahrnovat:

- aktualizaci průvodce nazvaného „Sociální nakupování“, který Komise zveřejnila v roce 2011, a sledování osvědčených postupů (Komise),
- vývoj zvláštních programů budování kapacit a komunikačních kampaní (Komise a členské státy),
- provádění/vývoj zvláštního odborného vzdělávání pro evropské úředníky, aby při přípravě specifikací pro nabídky přihlíželi k sociálním aspektům (Komise),
- vytváření sítí pro stimulaci zapojení zúčastněných subjektů do tohoto procesu (členské státy, veřejní zadavatelé, organizace sociálních podniků).

Doporučení č. 10: Komise a členské státy by měly zlepšit informovanost o pravidlech státní podpory a jejich dopadu na sociální podniky poskytující služby obecného hospodářského zájmu. Opatření by měla zahrnovat:

- přípravu nebo případně aktualizaci pokynů, zejména příručky k provádění pravidel EU týkajících se služeb obecného hospodářského zájmu z roku 2013 (Komise a členské státy),
- zavedení dalšího odborného vzdělávání v oblasti uplatňování pravidel pro státní podporu (Komise a členské státy).

Hnací síla mezinárodního rozvoje a růstu

Doporučení č. 11: Evropská komise / ESVČ by měla prostřednictvím příštího cyklu svých mezinárodních rozvojových programů přispět ke značnému a trvalému zvyšování množství zpravodajských informací o sociální ekonomice a sociálních podnicích z otevřených zdrojů a podporovat ekosystémy na celosvětové úrovni. Opatření by měla zahrnovat:

- spuštění významné stálé výzkumné iniciativy společně s jinými zúčastněnými dárci a partnery, jako jsou Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a členové jejího Výboru pro rozvojovou pomoc, Výzkumný ústav OSN pro sociální rozvoj (UNRISD), národní rozvojové agentury EU a další veřejní a soukromí dárci,
- přidělení zvláštních rozpočtových prostředků na to, aby se pomocí hodnocení dopadů nových programů na podporu sociální ekonomiky a sociálních podniků překlenul nedostatek přesvědčivých a jasných důkazů dopadu podpory těchto podniků na cíle udržitelného rozvoje. Toto opatření by měly přijmout i členské státy.

Doporučení č. 12: Evropská komise by měla převzít vedoucí úlohu při podpoře celosvětové spolupráce zaměřené na podporu sociální ekonomiky a sociálních podniků tím, že bude působit jako organizátor trhu a využije výměnu znalostí. Opatření by měla zahrnovat:

- v roce 2017 provedení procesu interního učení, koordinace a spolupráce mezi jednotlivými útvary Komise a ESVČ, jejichž činnost se týká rozvoje infrastruktury a podpory sociální ekonomiky a sociálních podniků,
- počínaje rokem 2017 pořádání řady pravidelných setkání, zaměřených na výměnu informací a činnost, s jinými světovými dárci a investory (soukromými a veřejnými), kteří sociální ekonomiku a sociální podniky aktivně podporují na nadnárodní úrovni (bez ohledu na jejich místní označení);
- společně s německou vládou, jež od podzimu 2016 předsedá G20, prosazování podpory zvláštních politik zaměřených na podporu inkluzivních podniků/činností a sociálních podniků (jak popisuje rámec G20 pro inkluzivní podnikání), a tak lépe reagovat na rozdíly v hodnotách, zásadách a důvodech existence těchto organizací.

Doporučení č. 13: Evropská unie a ESVČ by měly do všech svých stávajících i budoucích politik a iniciativ a mezinárodních jednání zaměřených na podporu sociálního a hospodářského rozvoje (spolupráce a rozvoj, zahraniční politika, obchodní politika, politika sousedství atd.) začlenit individuální podporu a obecněji sociální podniky a sociální ekonomiku zakotvit ve strategickém myšlení, a tak pro sociální podniky vybudovat příznivé ekosystémy, což odráží pilíře Iniciativy pro sociální podnikání. Opatření by měla zahrnovat:

- v příštím plánovacím období vyčlenění zvláštního přímého a nepřímého financování organizací sociální ekonomiky, včetně sociálních podniků, ve třetích zemích společně s vládami a podpůrnými organizacemi a organizacemi působícími v oblasti sociálního financování a zahájení konkrétní spolupráce s jinými globálními partnery za účelem využití finančních prostředků EU a zvýšení účinku příslušných programů,
- zvýšení povědomí – zejména vlád třetích zemí – o úloze, kterou sociální ekonomika a sociální podniky hrají při dosahování cílů udržitelného rozvoje, a o potenciálu výměny znalostí, inovací a spolupráce na ose Sever–Jih, Jih–Sever nebo Jih–Jih poskytnutím případů úspěšného opakování inovativních řešení a modelů v oblasti sociální ekonomiky a sociálních podniků a jejich dopadu,
- zakotvení sociální ekonomiky a sociálních podniků v revidovaném Evropském konsensu o rozvoji a v postoji Evropy na mezinárodních jednáních, v obchodních dohodách a v Organizaci spojených národů,
- organizace akcí na trhu s cílem spojit sociální podniky s mezinárodním finančním ekosystémem a usnadnit významné investice v rozvojových zemích, a také zapojení jiných organizací sociální ekonomiky do definování finančních nástrojů, které by měly uspokojit jejich potřeby.

